

DOĞUŞ ÜNİVERSİTESİ DERGİSİ

DOGUS UNIVERSITY JOURNAL

e-ISSN: 1308-6979

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/doujournal>

BANKALAR İÇİN YEŞİL VARLIK ORANI (YVO) TEMELLİ PERFORMANS METRİKLERİ ÜZERİNE TESPİT VE ÖNERİLER

FINDINGS AND RECOMMENDATIONS ON GREEN ASSET RATIO (GAR)- BASED PERFORMANCE METRICS FOR BANKS

Teoman TAĞTEKİN⁽¹⁾

Öz: Bankalar tarafından gerçekleştirilen finansman işlemlerinde, kamu otoritesi tarafından iklim değişimi ve çevre hassasiyeti bağlamında alınan kararların hayata geçmesi, başarı seviyelerinin ölçümü anlamında hangi seviyede katkı sağlandığının tespiti Yeşil Varlık Oranı-YVO raporlaması ile gerçekleştirilmektedir. YVO bir bankanın varlıklarının çevresel olarak sürdürülebilir faaliyetlerle ne seviyede uyumlu olduğuna dair şeffaflığı artırma ve bankanın ekonomide sürdürülebilirliği teşvik etmedeki rolüne ait net bir gösterge sunmaktır. Çalışmada amaç, yeşil varlık oranının tespiti yöntemine farklı bakış açılarıyla daha hassas ve kapsayıcı tespit ve önerilerde bulunmaktır. Bu bağlamda, YVO kapsamındaki kredi kaynaklı varlıkların, katkı seviyelerinin ve kapsayıcılık boyutlarının sınıflandırılmasını teminen bazı düzenleme önerileri geliştirilmiştir. Bunlardan birincisi, hali hazırda canlı ve takipteki krediler aynı statüde değerlendirilip ayrıştırma ya da ağırlıklandırma yapmadan toplam olarak dikkate alınmakta olup revizyon gerekmektedir. İkinci husus ise varlık hesaplamasında gayri nakit krediler dikkate alınmazken, gayri nakit kredinin tazmin edilip takip hesaplarında nakdi olarak izlenmesi durumunda hesaplamaya dâhil ediliyor olmasıdır. Bu durumu telafi etmek adına YVO kapsamındaki kredilerin toplam rakamının hesaplanmasına aynı özelliklere sahip, banka tarafından kullanırımı yapılmış gayrinakdi kredilerinde dikkate alınması gerektiği düşünülmektedir. Sonuç olarak, rasyo temelli yaklaşımla detaylı ve sınıflandırmaya dayalı değerlendirme esas alınmış, farklı hesaplama önerileri ve bu önerilere dayalı örnek çalışma tablosu oluşturularak öneri somutlaştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yeşil Varlık Oranı, Sürdürülebilirlik, Bankacılık

Abstract: In financing transactions carried out by banks, the implementation of decisions taken by public authorities in the context of climate change and environmental sensitivity, and the determination of the level of contribution made in terms of measuring success levels, is achieved through Green Asset Ratio (GAR) reporting. The GAR aims to increase transparency regarding the extent to which a bank's assets are aligned with environmentally sustainable activities and to provide a clear indicator of the bank's role in promoting sustainability in the economy. The aim of the study is to provide more accurate and comprehensive assessments and recommendations on the method for determining the green asset ratio from different perspectives. Firstly, existing and non-performing loans are currently assessed as having the same status and are taken into account collectively without any separation or weighting, and this needs to be regulated. The second issue is that while non-cash loans are not taken into account in asset calculations, they are included in the calculation if the non-cash loan is settled and tracked in cash in the follow-up

⁽¹⁾ Bağımsız Araştırmacı; teotag@gmail.com, ORCID: 0000-0002-7679-0163

Geliş/Received: 03-02-2026; Kabul/Accepted: 16-06-2026

accounts. Consequently, the proposal has been substantiated by formulating different ratio suggestions and creating a sample calculation table based on these suggestions.

Keywords: *Green Asset Ratio, Sustainability, Banking.*

JEL: *G21, Q56*

1. Giriş

Sanayi devrimi sonrasında gerçekleşen fosil yakıt kullanımı odaklı üretim ve büyüme politikalarının yarattığı iklim değişikliği ve buna bağlı çevre tahribatı geri dönülemez etkilere neden olmuştur. Bu durum finansal düzen, ekonomik yapı üzerinde de farklı şiddet ve seviyelerde riskler oluşturmıştır. İlk bakışta çevre ile bağlantılı ekosistem üzerindeki olumsuz etkileri akla gelen iklim değişikliği bugün geldiği nokta itibarıyla sonuçları ekonomik boyutta hissedilir, finansal yapıyı tehdit eder seviyelere ulaşmıştır. Bu boyutuyla, devletler ve kamu kurumları oluşan tahribatın daha fazla ilerlememesi, var olan bozulmanın telafisine yönelik düzeltim önlemleri alınması amaçlı birçok karar, anlaşma ve uygulamayı hayata geçirmişlerdir.

Birleşmiş Milletler-BM kararları, Kyoto Protokolü, Paris İklim Anlaşması gibi girişimler küresel olarak ülkeler seviyesinde bu riskin kabul edilip önlem alınması gerektiği üzerinde uzlaşıldığının somut kanıtlarıdır. Küresel seviyeden yerel seviyeye inildiğinde ise ülkelerin kendi içsel düzenlerinde de küresel seviyede alınan kararlara uygun önlem ve kural setleri geliştirdikleri görülmektedir. Sınırdaki Karbon Düzenlemesi Mekanizması-SKDM uygulaması, Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları-TSRS raporlamaları, Emisyon Ticaret Sistemi-ETS sistemi kurulması, Yeşil Varlık Oranı-YVO uygulaması gibi sorunun ekonomik ve finansal boyutunu sektörel bazlı iyileştirme, disipline etme, teşvik etme anlamında ilk başta gönüllülük sonrasında kamusal düzen şeklinde kural setlerinin hayata geçirildiği izlenmektedir.

Emisyon salımını azaltma, hatta nötr olmanın yanında emisyon salımına neden olan faaliyetlerinde finanse edilmemesi, aksine yeşil odaklı enerji dönüşümü başta olmak üzere çevre dostu uygulama ve faaliyetlerin önceliklendirilip desteklenmesi anlamında bankalar kural koyucular tarafından yönlendirilip teşvik edilmektedir. Kamu otoritesi tarafından iklim değişimi ve çevre hassasiyeti bağlamında alınan kararların hayata geçmesi, başarı seviyelerinin ölçümü anlamında bankalar tarafından gerçekleştirilen finansman işlemlerinde hangi seviyede katkı sağlandığının tespiti YVO raporlaması ile gerçekleştirilmektedir.

Türk bankacılık sisteminden 2018 itibarıyla toplam varlıkların %87'sine sahip 26 banka ESG (Environmental, Social, Governance) (Çevresel, Sosyal ve Yönetişim) politikalarını benimsemiş, bu bağlamda sorumluluklarını gerçekleştirmek için adımlar atmışlardır. Bu durum, bankacılık sektöründe sürdürülebilirlik anlayışının benimsenip finansal kurumların çevresel ve toplumsal etkileri dikkate alarak hareket etmeye başlamaları açısından milat olarak tanımlanabilir (Nakiboğlu ve Dugan, 2025:75). Türkiye için enerji, ulaştırma, imalat, tarım ve toptan ticaret sektörleri karbon yoğun sektörler sıralamasında önde yer almaktadır. Aynı zamanda bu sektörler ihracat gelirinin başlıca kaynaklarını oluşturmakta ve bunlar adına tahsis edilmiş banka kredileri toplam krediler içinde %49'luk bir paya sahip olduğu görülmektedir. Ancak, karbon yoğunluğu bu sektörleri ve sektörlerle finansman desteği sağlayan bankacılık sektörünü iklim geçiş risklerine maruz bırakmaktadır (Karaş, 2024:294). YVO bankacılık sektörünü bu geçiş riskinden daha az etkilenmesi, sürdürülebilir ve döngüsel ekonomiyi teşvik etmesi, yenilenebilir enerji kaynakları üretimi ile emisyon

salımını minimize eden üretim metodolojilerini destekleme amaçlı finansman yöntemlerini sunmaları için yönlendirme ve teşvik mekanizması olarak kullanılmaktadır.

Çalışmanın temel amacı bankalarda uygun varlık blokları içinde uyumlu varlık olarak tanımlanan çevresel hedeflere ciddi katkısı olan, var olan yapıya zarar vermeyen ve sosyal güvenlik standartlarını barındıran finansal varlıklar toplamını ifade eden yeşil varlık oranının tespiti yöntemine farklı bakış açılarıyla daha hassas ve kapsayıcı tespit ve önerilerde bulunmaktır. Kredi kaynaklı varlıklarla ilgili resmin YVO kapsamında daha net görünmesini teminen temel iki öneri sunulmaktadır. İlki mevcut yapıda canlı ve takipteki krediler aynı statüde değerlendirilip ayrıştırma ya da ağırlıklandırma yapmadan toplam olarak dikkate alınmakta olup düzenleme yapılması yönündedir. İkinci ise varlık hesaplamasında gayri nakit krediler dikkate alınmazken, gayri nakit kredinin tazmin ediliş takip hesaplarında nakdi olarak izlenmesi durumunda hesaplamaya dâhil ediliyor olmasıdır. Bu durumu telafi etmek adına YVO kapsamındaki kredilerin toplam rakamının hesaplanmasına aynı özelliklere haiz banka tarafından kullanılmış yapılmış olan gayrinakdi kredilerinde dikkate alınması gerektiği önerilmektedir. Hali hazırda, Yeşil Varlık Oranı kapsamında nakdi ve takip kredileri dikkate alınıp uyumlu ve uygun varlık tespiti yapılmaktadır. Oysa takipteki kredilerin normal canlı krediler gibi değerlendirilip aynı potada birleştirilip işleme alınmaması gerektiği önerilmektedir. Bu bağlamda rasyo temelli yaklaşımla detaylı ve sınıflandırmaya dayalı değerlendirme esas alınmıştır. Çalışmanın ilk bölümünde konu ile ilgili literatür taramasına yer verilmiştir. İkinci bölümde yeşil varlık oranının ortaya çıkması ve gelişimi konusu işlenmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümünde, bankalarda yeşil varlık oranı ve Türkiye uygulamaları hakkında bilgilendirme yapılmış, benzer yapı dâhilinde daha önce Avrupa Birliği-AB'de uygulamaya alınmış olan Green Asset Ratio-GAR (yeşil varlık oranı) için banka bazlı gerçekleşen rakamlar üzerinden değerlendirme yapılmıştır. Dördüncü bölümde yeşil varlık oranı belirlenmesine yönelik tespit ve önerilere yer verilmiş, daha detaylı ve kapsayıcı olacak şekilde alternatif rasyolar hakkında detay bilgilendirme yapılmıştır. Son bölümde ise çalışmanın kısa bir özeti sunularak gelecek dönemlerde konu ile ilgili yapılacak çalışmalar için önerilerde bulunulmuştur.

2. Literatür Taraması

Literatür taraması aşamasında yeşil varlık oranı ile ilgili tanımlama açıklamaları, geliştirme ve uygulamaya ait prensiplerin yayımlama süreci yanı sıra uygulamanın yetersiz kaldığı ile ilgili eleştirel yaklaşım getiren çalışmalara da rastlanmıştır. Özellikle YVO uygulamasının başarısının bankaların sürdürülebilirlik verilerini ne derece doğru, tutarlı ve güvenilir toplayabildiği ile ilgili olduğu iletilmiş olup bu sorunların YVO'nun etkinliğini doğrudan etkilediği bildirilmiştir (yesilbuyume, 2025). Ancak eleştirinin yanında somut öneriler ile uygulamaya çözüm sunmanın yanında bu tür önerilerin sayısal örneklem ile açıklandığı çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bağlamda çalışmanın literatüre katkı sağlayıp, farklı alternatif bir yaklaşım sergilediği düşünülmektedir.

Literatür incelemesinde, iklim hedeflerine ulaşmada finans sektörünün ve yeşil bankacılık uygulamalarının ciddi önem taşıdığı (Park ve Kim, 2020), bankaların YVO dâhilinde yapılan değerlendirmeler sonrası ödüllendirme mekanizması doğrultusunda teşvik edilebileceği (Şahin, 2024), bankalarca en büyük katkının sürdürülebilir kredi politikaları ve yeşil yatırım stratejileri ile gerçekleştirebileceği (Bayrak, 2024), çevresel ve sosyal faktörlerin bankaların büyüklük ve uzun dönem

karlılığı üzerinde pozitif etkiye neden olduğu tespitlerine yer verildiği görülmüştür (İbrahimov ve Yaşar, 2025).

Park ve Kim (2020), iklim değişikliğinin hızlandığını ve artık çevresel bir tehdit olmanın ötesine geçip tüm ekonomik sektörleri de etkilediğini bildirmiştir. Ayrıca, iklimle ilgili risklerin finans sektöründe fiziksel ve geçiş risklerine yol açtığı, bunların olumsuz etkilerini azaltmak için merkez bankaları, denetleyici kurumlar ve politika yapımcıların çeşitli yeşil bankacılık girişimlerine başladıkları bu bağlamda izlenen yaklaşımların da ülkeler arasında farklılıklar gösterdiğini tespitini yapmışlardır. Politika yapımcılar ve düzenleyici kurumlar ülkelerin iklim hedeflerine ulaşmada finans sektörünün büyük katkısı olacağı ve finans sektörünü dönüştürmenin bir yolu olarak yeşil bankacılık politikalarının önemini giderek daha çok fark ettikleri belirtmiş ve bu bağlamda farklı ülke politikaları ve kullanılan finansal araçlar hakkında örnekler vermişlerdir. Şahin (2024) çalışmasında, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası anlaşmalar gereği yeşil ekonomiye geçiş sürecinde sürdürülebilir finans uygulamaları adına kamu otoritesince bankalar için yapılması önerilen para ve kredi politikalarına ilişkin açıklamalara değinmiştir. Söz konusu öneriler, zorunlu karşılık ve ödemelerde istisna ve imtiyaz verilmesi, uygun maliyetlerle fonlara ulaşma imkânı sağlanması, yeşil proje finansmanlarında Kredi Garanti Fonu-KGF kefaleti imkânları sağlanması, yeşil varlık oranı-YVO yüksek bankalar için indirimli fiyat uygulamaları gibi başlıklar altında yoğunlaşmıştır. Bayrak (2024) çalışmasında, AB bölgesinde 27 ayrı ülke için 2006 ile 2022 yıllarına ait verileri kullanarak bankacılık sektörünün çevresel sürdürülebilirlik üzerine etkisini analiz etmiştir. Bankalarda yıllara göre artış gösteren şube sayısı, ATM sayısı ve kredi hacminde yaşanan gelişimin incelenen dönem içinde karbon dioksit-CO₂ emisyon miktarını pozitif yönde etkilediği belirlenmiştir. Sonuçlar bankacılık sektörünün faaliyetlerinin çevresel faktörler üzerinde önemli bir etkisi olduğunu göstermiştir. Bankalarda her ne kadar yenilenebilir enerji kullanımı, karbon ayak izi takibi, çevre hassasiyeti olan uygulamalara önem veriliyor olsa da en büyük katkının sürdürülebilir kredi politikaları, dijital dönüşüm ve yeşil yatırım stratejileri gibi tedbirler alınarak CO₂ emisyonu hedeflerine ulaşılacağı sonucuna ulaşılmıştır. İbrahimov ve Yaşar (2025), ESG kriterlerinin Türk bankacılık sektörünün finansal performansı üzerine etkilerini 2015-2023 yılları arası bankacılık verilerini kullanarak incelemiştir. Gerçekleştirilen analiz çalışmaları sonucunda, yönetim faktörlerinin karlılık üzerinden doğrudan bir etkisi görülmezken, risk yönetimi anlamında önemli rol oynadığı belirlenmiştir. Çevresel ve sosyal faktörlerin ise banka büyüklüğü ve uzun dönem karlılık üzerinde pozitif etkiye yol açtığı tespiti yapılmıştır. Genel olarak bütüncül bir yaklaşımla ESG kriterlerinin ele alınmasının Türk bankacılık sisteminde uzun vadede değer yaratma kapasitesini artırabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

YVO'nun artırılması adına gerçekleştirilmesi önerilen faaliyetler (Ceramı ve Fanizza, 2023) ve YVO'nun farklı değerlendirme alanı ile ilgili (Lucchetta, 2025) tespit ve önerilerde literatürde kendine yer bulmuştur.

Ceramı ve Fanizza (2023), finans sektörünün yeşil dönüşümde rolünü güçlendirmek adına, kahverengi riskler için ikincil bir piyasa geliştirilerek bankaların atıl varlıklarını hızlı bir şekilde elden çıkarmalarını ve böylelikle yeşil finansman kapasitelerini artırmalarına imkân verecek model önerisi sunmuşlardır. Takipteki krediler için de ikincil piyasa deneyiminin oluşturulması, yeşil finansmanı kahverengi riskler için sunulan model gibi eş zamanlı destekleyebileceği tespitini yapmışlardır. Böylece yeşil varlık yöneticilerinin daha üstün risk-getiri profili sunmaları ile daha fazla kaynak çekebileceği sonucuna ulaşmışlardır. Lucchetta (2025), yeşil varlık oranı ve toplumsal

refah arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Sürdürülebilir varlıkların asgari payını zorunlu kılan GAR uygulaması, sermaye kısıtlamaları altında yüksek getirili kahverengi kredilerden düşük getirili yeşil kredilere doğru kredilendirmeyi yönlendirdiği tespitini yapmıştır. Kurgulanan modelde kısa vadede, banka karlılığı ile toplumsal refah arasında kritik bir denge sorunu yaşanırken, uzun vadede artan kahverengi kredi cezalarıyla desteklenen ESG talebinin yükselmesiyle karlılığın artarak dengelenebileceği sonucuna ulaşmıştır.

İklim değişikliği riski adına farkındalığın artarak yönetsel faaliyetlerde dikkate alınmasında YVO'nun katkısı (Kalaysız ve Doğan, 2025), Bankaların YVO oranları dâhilinde sıralanıp derecelendirildiği (Kosztowniak, 2025), YVO'nun başarısı adına ESG kriterlerinin bankacılık süreçlerine entegrasyonu gerekliliği (Juhasz, 2025), yöntem eleştirisi (Trotta et al, 2025), konularını işleyen çalışmalara yer verildiği literatür incelemesinde görülmüştür.

Kalaysız ve Doğan (2025), Türkiye'de iklim değişikliğinin finansal sistem için çevresel tehdidin yanında bilanço riski de taşıdığı tespitini yapmışlardır. Başta tarım ve turizm sektöründe yaşanması muhtemel kayıpların takip kredilerinin oranında artışa neden olabileceği, bunun yanında AB'nin SKDM vb. iklim değişikliği ile ilgili politikaların Türkiye için geçiş riski oluşturduğunu belirtmişlerdir. Bu bağlamda finansal istikrarın korunması adına kamu kurumları uygulamalarının risklerin yönetimi aşamasında önem taşıdığına değinilmiş, özellikle Yeşil Varlık Oranı raporlaması ve iklimle bağlantılı risklerin yönetimine ilişkin rehberin bankalarda iklim risklerinin içselleştirilmesi ve stres testlerine dâhil edilmesi adına kritik araç olarak öne çıktığı belirtilmiştir. Kosztowniak (2025), ESG alanındaki yasal düzenlemelerin ve bunların oluşturduğu finansal istikrar koşullarının finansal kurumlarda sürdürülebilir kalkınmanın uygulanma süreçleri üzerindeki etkilerini incelemiştir. Çalışmada, küresel ekonomideki kurumlar için ESG ve iklim açıklama puanlarındaki değişiklikleri ve AB ülkeleri için yeşil varlık oranı (GAR-Green Asset Ratio) göstergeleri sunularak değerlendirilmiştir. Değerlendirmede 2022-2024 yıllarına ait veriler kullanılmıştır. Resmi kurumlardan elde edilen veriler, bankaların ve sigorta şirketlerinin strateji alanı da dâhil olmak üzere en yüksek düzeyde ESG açıklaması sergilediğini göstermektedir. AB ve AB ekonomik alanı ülkeleri arasında Slovakya, İzlanda ve Lüksemburg'un 2023-2024 yıllarında varlıklardaki GAR payı açısından en yüksek dönüşüm faaliyetini gösterdiği belirlenmiştir. Juhasz (2025), ESG ilkelerini entegre eden bankacılık modellerinin uzun vadede finansal rekabet gücü üzerine olan etkilerini incelemiştir. Bu bağlamda Berlin Hyp, BNP Paribas ve HSBC faaliyetleri üzerine araştırmasını kurgulamıştır. ESG entegrasyonunun en önemli kriterlerinden biri olan GAR'ın da kullanıldığı çalışmada sürdürülebilir finansın etkinliği, kredilerde risk azaltma, düzenlemenin rolü ve uyum hızındaki farklılıklar test edilmiştir. Sonuçlar, büyük bankaların sürdürülebilirlik stratejilerini daha hızlı ve etkili bir şekilde benimsediğini, küçüklerin ise daha büyük zorluklarla karşılaştığını doğrulamıştır. Trotta et al (2025), iklimle ilgili finansal risklerin ölçümünde kullanılan mevcut yöntem ve yaklaşımlara genel bir bakış açısı sunmuş, bunlara ait avantaj ve dezavantajlarının yanında gerçekleşen ilerlemeyle ilgili bilgi vermişlerdir. İklimle ilgili finansal risklerin ölçüm metodolojilerinin güçlü ve zayıf yönlerinin karşılaştırılması yanı sıra, açık konular ve gelecekte yapılabilecekler ele alınmıştır. Sonuç olarak bugüne kadar ölçüm metodolojilerinin ağırlıklı olarak iklim risklerine odaklandığını ancak gelecek dönemlerdeki gelişmelerin kapsamlarını daha geniş ESG yelpazesini içerecek şekilde büyütmesi beklendiği tespiti yapmışlardır.

3. Yeşil Varlık Oranı Ortaya Çıkması ve Gelişimi

Yeşil Varlık Oranı-GAR'nın amacı, bir bankanın varlıklarının çevresel olarak sürdürülebilir faaliyetlerle ne seviyede uyumlu olduğuna dair şeffaflığı arttırmak ve bankanın ekonomide sürdürülebilirliği teşvik etmedeki rolüne ait net bir gösterge sunmaktır. GAR bankalar için kritik bir performans göstergesidir ve bir bankanın varlıklarının AB taksonomisi ile bağlantılı olan oranını ölçmek için tasarlanmıştır. GAR, bir bankanın toplam varlıklarının taksonomiye uygun faaliyetlere tahsis edilen veya bu faaliyetleri finanse etmek için kullanılan yüzdesini yansıtır. Bu oran bankanın ana kredi ve operasyonlarını kapsar (Anselm, 2024: par. 3).

AB Taksonomi Yönetmeliği (2020/852)'nin 8. Maddesi uyarınca oluşturulan Yeşil Varlık Oranı'nın temel hedefi, paydaşların finansal kuruluşların Avrupa çevre ve iklim hedeflerine katkısını anlamalarına yardımcı olmaktır. Yeşil Varlık Oranı şeffaflığı artırmaya yönelik bir adım olsa da, bankaların geçiş çabalarının tümünü yansıtmamaktadır. Örneğin, bir banka, yüksek emisyonlu sektörlerdeki müşterilerinin çevresel etkilerini azaltmalarına yardımcı olma konusunda önemli ilerlemeler kaydediyor olabilir, ancak bu durum çoğu zaman GAR'da yansıtılmayacaktır. Benzer şekilde, enerji verimliliği düşük bir binanın yenileme kredisinin finansmanı, yenileme sonrasında yüksek bir enerji verimliliği seviyesi elde edilmedikçe ve AB Taksonomisinin tüm DNSH (Do No Significant Harm-Önemli Zarar Vermemek) kriterleri karşılanmadıkça GAR'a yansıtılmayacaktır (ebf, 2024:1).

Öte yandan, mevcut versiyondaki GAR'ın bazı sınırlamaları ve zayıflıkları da dikkate alınmalıdır. İlk olarak, kredi kurumları için GAR'ın kapsamı bir miktar sınırlıdır. Örneğin, şu ana kadar yalnızca NFRD (Non Financial Reporting Directive- Finansal Olmayan Raporlama Direktifi)'ye tabi olan finansal olmayan ve finansal kuruluşları kapsamaktadır. Ayrıca GAR'ın tanımı gereği yalnızca bilanço içi risklerle ilgili olduğu da unutulmamalıdır. Bu nedenle, bir kredi kuruluşunun sürdürülebilirlik profilinin daha eksiksiz bir resmini elde etmek için, bilanço dışı faaliyetlere ilişkin anahtar performans göstergeleri-APG'ler (örneğin, ücret ve komisyon gelirlerinin oluşturulması) GAR ile birlikte dikkate alınmalıdır (Brühl, 2023:18). GAR bir bankanın çevresel sürdürülebilirlik hedefleriyle uyumunu değerlendirmek için güçlü bir araç olsa da uygulanması çeşitli zorlukları beraberinde getirmektedir. Bankaların daha önce toplamadıkları çok çeşitli bilgileri toplaması gerekmesi nedeniyle veri toplama önemli bir engel teşkil etmektedir. Bu konut kredileri için enerji verimlilik sertifikaları, finanse edilen projelerin çevresel etkisine ait ayrıntılar ve şirketlerin sektörel sınıflandırılması gibi özel verileri içermektedir (Anselm, 2024).

Çevresel faktörlerinde bankacılık sisteminin kırılganlığını etkileyen önemli faktörler arasında yer alması ile birlikte, bankaların faaliyet politikalarında karbon emisyonu ve çevresel riskler belirleyici unsurlar olmaya başlamışlardır. Bankacılık sektöründe iklim riski yönetimi aktive edilerek yeşil finansman stratejileri geliştirilip çevresel riskler minimize edilmesi hedeflenmektedir. Bu amaca yönelik, kamusal otorite, stres testlerine iklim ve makroekonomik risk senaryolarını beraber değerlendirmelidir. Bu çerçevede bankalar kredi tahsis süreçlerine çevresel risk ölçüm ve değerlendirme araçlarını entegre ederek karbon yoğun sektörlere yapılacak finansman faaliyetlerinde teminat yapısını sıkılaştırıp, yeşil finansman merkezli ürünlerin kullanımını teşvik etmelidir (Kum, 2025:77-85). Böylece bankalar TSRS başta olmak üzere sürdürülebilirlik raporlamaları ile çevresel hassasiyet dikkate alınarak gerçekleştirilen faaliyetlerini paylaşılarak şeffaflık sağlamaya başlamışlardır.

Türkiye’de yeşil varlık oranı uygulaması ile ilgili Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu-BDDK tarafından yayınlanan basın açıklamasında uygulamanın aslında AB tarafından kredi kuruluşlarına yönelik uygulanan bir performans göstergesi olduğu belirtilmiştir. Açıklamada, bankaların bilançolarında bulunan yeşil varlık kriterlerine haiz uyumlu varlıkların, metodoloji dahilindeki toplam varlıklara oranlanması ile yeşil varlık oranı hesaplaması yapılacağı bildirilmiştir. Bu hesaplamanın, kredi kuruluşu olarak tanımlanan bankaların yeşil ve sürdürülebilir ekonomiye geçiş sürecine olan katkılarının somut olarak tutarlı ve karşılaştırılabilir bir seviyede ölçülerek izlenebilmesi amacıyla geliştirilmiş bir performans göstergesi olduğunun altı çizilmiştir (bddk, 2025: par. 1).

4. Bankalarda Yeşil Varlık Oranı

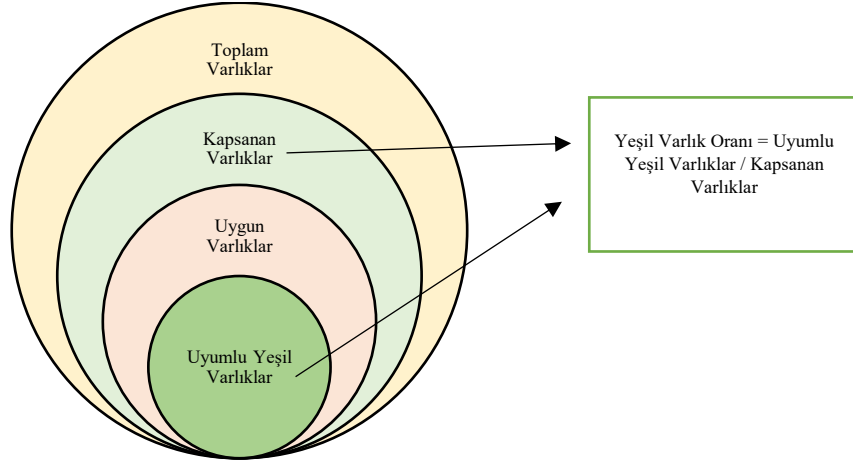
Türkiye de bankalarda yeşil varlık oranı hesaplanmasına yönelik tebliğ BDDK tarafından 11 Nisan 2025 tarih ve 32867 sayılı resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Tebliğ ile birlikte temel olarak bankaların çevresel anlamda sürdürülebilir faaliyetlerin finansmanına katkısının tespiti amaçlanmıştır. Yeşil varlık oranı bankalarda konsolide olmayan bilançolarındaki uyumlu varlıkların, yeşil varlık oranı dahilinde değerlendirilen toplam varlıklara bölünmesi ile tespit edilir. Rasyonun payda kısmında yer alan toplam varlıklar, bilanço içi toplam finansal varlıklardan merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareler, merkez bankaları ve uluslar üstü kuruluşlardan alacaklar ile alım satım hesaplarında izlenen varlıklar elimine edildikten sonra kalan varlıkların itfa edilmiş maliyet ile belirlenen brüt tutarlarının toplanması sonucu hesaplanır. Pay kısmında yer alan uyumlu varlıklar, uygun varlık olarak tanımlanan yeşil varlık oranı dâhilinde toplam varlıklar içinde, çevresel hedeflerden biri veya daha fazlasına katkıda bulunma, bunun yanında diğer çevresel hedeflere önemli zarar vermeme ve asgari sosyal sorumluluk standartlarını sağlama şartlarını aynı anda sağlayan ekonomik faaliyetlere ait bilanço içi finansal varlıkların itfa edilmiş maliyet ile belirlenen brüt tutarlarının toplamı ile oluşturulur. Tanımlama da yer alan çevresel hedefler, iklim değişimini azaltma ve uyum, döngüsel ekonomiye geçiş, kirliliğin önlenmesi ve kontrol altına alınmasına katkı, biyoçeşitliliğin korunması, su ve deniz kaynaklarının sürdürülebilir kullanımı ve korunması hedeflerini içermektedir (resmigazete, 2025: madde. 4-5).

Bankalarda varlıkların uygun ve uyumlu olarak sınıflandırılabilmesi müşteri beyan ve bilgilendirmelerine bağlıdır. Bu bağlamda bankalar tarafından hazırlanan birçok soru setine istinaden, müşterilerden tedarik edilen verilerin konsolide edilmesiyle raporlamaya konu varlıklara ait sürdürülebilirliği destekleyen, çevre bilinci ve sosyal boyutu ile zararlı sonuçlar üretmeyen ve var olan yapıya zarar vermeyen faaliyetlerin tespit edilip yeşil varlık oranı raporlaması dâhilinde sınıflandırması yapılmaktadır. Müşterilerin ekonomik faaliyetlerinin sınıflandırılarak YVO dâhilinde raporlanmasını teminen bankalarda NACE kodları kullanımının tercih edildiği görülmektedir. Ortak bir yapının tesisi, aynı faaliyet alanlarının tespit ve raporlamasını oluşturmak adına ortak payda NACE kodları olmuştur. Açılımı, “Nomenclature des Activités Économiques dans la Communauté Européenne” yani Avrupa topluluğundaki ekonomik faaliyetlerin istatistiksel sınıflandırması olan Nace, uluslararası bir kodlama sistemi olup, ekonomik faaliyetlerin tehlikelerini sınıflandırmaktadır (isbank, 2021: par. 2-3).

Yeşil varlık oranının bazı sınırlamaları olsa dahi, bağlayıcı, niceliksel ve tutarlı bir ESG ölçütü sağlaması nedeniyle bankaların ESG açıklamalarında önemli bir gelişme olarak değerlendirilebilir. Yeşil Varlık Oranının tam olarak karşılaştırılabilir

olmayacağı ancak yine de yatırımcı kararlarını etkileyeceği ve bunun da YVO yüksek olan bankalar için daha düşük fonlama maliyetlerine dönüşebileceği düşünülmektedir. Çünkü yatırımcıların da sonuç olarak bankalar arasında ayırım yapması gerektiği bunun kendilerine ait yeşil yatırım oranı açıklamaları için de önemli olduğu belirtilmiştir (Wass, 2022: par.24). Çeşitli sınırlamaları, veri kalitesi eksiklikleri ve genel güvenilirlik sorunları yeşil varlık oranının bankaların sürdürülebilir stratejisini değerlendirmek için doğru ve yeterli bir ölçüt olamayabileceğini göstermektedir. Bu nedenle bankaların taksonomiye uyumunu ve sürdürülebilir finansmana yönelik ilerlemelerini doğru bir şekilde değerlendirmek için ek göstergelerinde kullanılabileceği kapsamlı bir analiz çalışması ile ihtiyacın giderilebileceği düşünülmektedir (Fritz, 2024:5).

Sürdürülebilir kredi, daha yeşil ve kapsayıcı bir ekonomiye geçişte bankacılık sektörü için vazgeçilmez bir araçtır. Sürdürülebilir kredi terimi, ESG kriterlerine uygun, iklim değişikliğini azaltabilecek, çevreyi koruyabilecek ve sosyal koşulları güçlendirebilecek ekonomik faaliyetleri teşvik eden kredileri ifade eder. Bu kriterler, iklim değişikliği ve küresel ekonominin dönüşümleriyle bağlantılı finansal riskleri yönetmek için hem etik nedenlerle hem de bankalar açısından merkezi bir rol üstlenmiştir. Sürdürülebilir finans konusunda AB yol haritasını geliştirmek üzere görevlendirilen uzmanlar grubu tarafından hazırlanan raporda iklim değişikliğinin ve kaynakların tükenmesinin felaket niteliğinde ve öngörülemeyen sonuçlarını vurgulayarak, ekonomik üretim sisteminin gözden geçirilmesi gerektiği ihtiyacını tekrar etmektedir. Öte yandan özel sermayenin daha sürdürülebilir bir ekonomi için yeniden yönlendirilmesi ve finans sektörünün katkısının gerekli olduğu belirtilmektedir (Calosci,2025:20). Bu bağlamda GAR modeli söz konusu katkı seviyesinin belirlenip, ölçeklendirilebilmesi amacıyla AB tarafında yürürlüğe girmiş, 2025 yılı itibarıyla da Türkiye’de YVO olarak benzer yaklaşımla uygulanmaya başlamıştır. YVO’na ait formülasyonun şematik gösterimi Şekil 1’de yer almaktadır.

Şekil 1. Yeşil Varlık Oranı Formülasyonu Şematik Gösterimi

(Kaynak: Frykström, 2025:12)

Şekil 1’de yer alan yeşil varlık oranı formülasyonuna ait şematik gösterimin bileşenlerine ait açıklamalar aşağıdaki gibidir.

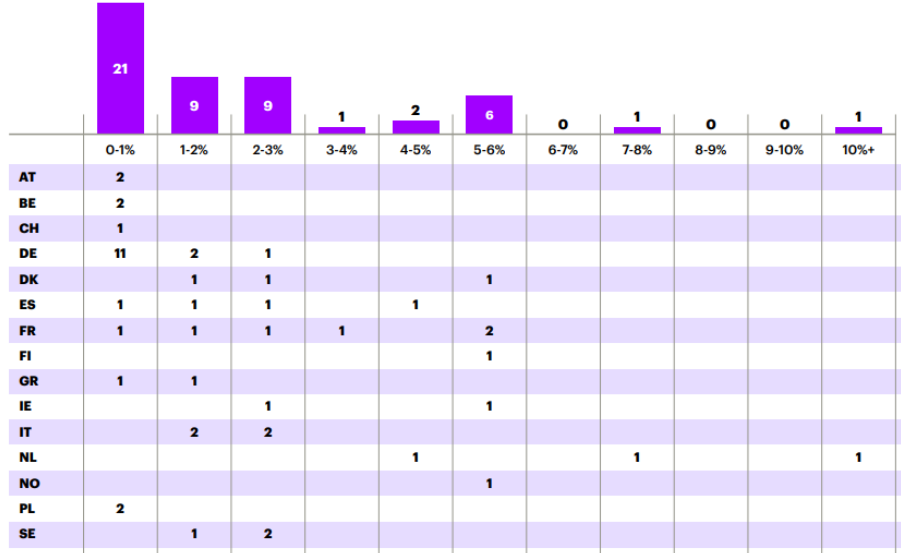
Toplam Varlıklar: Bankanın toplam varlıklarını ifade etmektedir.

Kapsanan Varlıklar: Toplam Varlıklardan, devlet tahvilleri, merkez bankası ve alım satım defterlerine ait riskler çıkarıldıktan sonra kalan varlıkları ifade eder.

Uygun Varlıklar: Kapsam dâhilindeki varlıklardan, kurumsal sürdürülebilirlik raporlama direktifi (CSRD) ve finansal olmayan raporlama direktifi (NFRD) uyumlu olmayan kuruluşlara, türev işlemler ve emtialara ilişkin riskler çıkarıldıktan sonra kalan varlıklar.

Uyumlu Yeşil Varlıklar: Taksonomiyle uyumlu nitelikli varlıkları ifade eder

Farklı bakış açılarıyla yapılan YVO değerlendirme çalışmalarından birisi olan Accenture'ın anket/analiz çalışmasında, bankaların bulundukları coğrafya, tabi oldukları düzenleyici faktörler ve büyüklükleri ile raporladıkları YVO oranları arasındaki ilişki ortaya konmuştur. Ülke bazlı ankete katılan bankaların YVO bilgileri Şekil 2'de yer almaktadır.

Şekil 2. Değerlemeye Katılan Bankaların Bulundukları Ülkeye Göre Açıkladıkları YVO Oranları

(Kaynak: accenture, 2024)

Şekil incelendiğinde, YVO oranlarının coğrafi ve düzenleyici faktörlere bağlı olarak değişiklik gösterdiği gözlemlenmektedir. Bankalar genelinde gözlemlenen YVO aralığı ihmal edilebilir düzeydeki %0,0'dan daha güçlü olan % 10,0'a kadar uzanmakta olup, kurumlar arasında önemli bir değişkenlik olduğunu göstermektedir. Özellikle Hollanda, İskandinav ülkeleri, Fransa ve İrlanda gibi belirli bölgelerdeki bankalar genellikle daha yüksek YVO oranları bildirmektedir. Başta etkileyici %10'luk YVO oranıyla ABN Ambro yer alırken, onu sırasıyla %5,97 ve %5,9 YVO oranlarıyla Allied Irish Banks ve OP Financial Group takip etmektedir. Bu genel olarak gözlemlenen bir eğilimin küçük bir örneğidir. Coğrafi farklılık, coğrafi faktörlerin ve yerel düzenleyici ortamların taksonomiye uygun risklerin belirlenmesinde çok önemli roller oynadığını göstermektedir. Ayrıca yapılan analiz çalışması, bankaların büyüklüğü ile YVO oranları arasında bir korelasyon olduğunu ortaya koyuyor. Toplam varlıkları 100 Milyar Euro'nun altında olan daha küçük

bankalar daha düşük YVO sergileme eğilimindedir. Buna karşılık varlıkları 500 milyar Euro'nun altında olan bankalar YVO oranlarında daha geniş bir dağılım göstermenin yanı sıra incelenen gruplar arasında en yüksek ortalama oranlara sahip oldukları görülmüştür. Bununla birlikte varlıkları 1000 milyar Euro'yu aşan en büyük bankalar ortalama 2,1'lik bir YVO oranını koruyarak kısıtlanmış görünmektedir (accenture, 2024:22).

Sürdürülebilirlik raporlamasının mümkün olduğunca hızlı ve etkili bir şekilde otomatikleştirilmesi için bankaların dönüşüme hazır bir dijital otomasyona sahip olmaları gerekmektedir. Bu, sürdürülebilirlik uzmanlarına ve raporlamadan sorumlu kişilere tekrarlayan işleri azaltarak ve verileri daha verimli yöneterek yardımcı olacaktır. Örneğin bir GenAI (Generative AI- Üretken yapay zeka) asistanı, müşterilerin iklim geçiş planlarının hedeflerini ve güvenilirliğini hızlı bir şekilde değerlendirebilir. Çevresel ve sosyal durum tespiti çalışmalarında bir GenAI asistanı standart çerçeveler kullanarak işlemleri değerlendirebilir ve çalışanların daha çok denetleyici bir rol üstlenmesine imkân tanıyabilir. (accenture, 2024:22)

5. YVO Tespit ve Öneriler

Başta krediler ve menkul kıymetler olmak üzere diğer finansal varlıklardan teknik tarama kriterlerine sahip ekonomik faaliyetler uygun yeşil varlık bloğunu oluşturmaktadır. Bu blok, yenilenebilir enerji projeleri, atık yönetimi ve verimlilik gibi sürdürülebilirlikle ilişkilendirilmiş faaliyetleri içerir. Bloğu oluşturan varlıkların bağımsız denetim ve sertifikalandırma kanalları ile destekleniyor olması ve sürdürülebilirlik dâhilinde ele alınan tüm süreçlerle bir bütün olarak değerlendirmesi gerekmektedir. Uygun varlıklar bloğu içinden, çevresel hedeflere ciddi katkısı olan, var olan yapıya zarar vermeyen ve sosyal güvenlik standartlarını barındıran finansal varlıklar toplamı uyumlu varlıkları oluşturmaktadır. Bu çerçevede Yeşil Varlık Oranı hesaplaması aşağıdaki gibidir.

Yeşil Varlık Oranı (YVO) = (Uyumlu Varlıklar/Yeşil Varlık Oranı Kapsamındaki Toplam Varlıklar)*100

Kredi kaynaklı varlıklarla ilgili resmin YVO kapsamında daha net görünmesini teminen temel iki hususta düzenleme gerekmektedir. Birincisi, canlı ve takipteki krediler aynı statüde değerlendirilip ayırıştırma ya da ağırlıklandırma yapmadan toplam olarak dikkate alınmakta olup düzenleme gerekmektedir. İkinci husus ise varlık hesaplamasında gayri nakit krediler dikkate alınmazken, gayri nakit kredinin tazmin edilip takip hesaplarında nakdi olarak izlenmesi durumunda hesaplama dâhil ediliyor olmasıdır. Bu durumu telafi etmek adına YVO kapsamındaki kredilerin toplam rakamının hesaplanmasına aynı özelliklere haiz banka tarafından kullandırımı yapılmış olan gayrinakdi kredilerinde dikkate alınması gerektiği düşünülmektedir.

Mevcut yapıda, Yeşil Varlık Oranı kapsamında nakdi ve takip kredileri dikkate alınıp uyumlu ve uygun varlık tespiti yapılıyor. Oysa takipteki kredilerin normal canlı krediler gibi değerlendirilip aynı potada birleştirilip işleme alınmaması gerektiği daha uygun görünmektedir.

Ayrıca, “nakdi krediler için uygun varlıklar bloğu içinden, çevresel hedeflere ciddi katkısı olan, var olan yapıya zarar vermeyen ve sosyal güvenlik standartlarını barındıran finansal varlıklar toplamı uyumlu varlıkları oluşturmaktadır” tanımının gayrinakdi krediler için tekrar yazılması gerektiği kanaati oluşmuştur. Bu, “gayrinakdi krediler için uygun taahhütler bloğu içinden, çevresel hedeflere ciddi katkısı olan, var

olan yapıya zarar vermeyen ve sosyal güvenlik standartlarını barındıran finansal taahhütler toplamı uyumlu gayrinakit taahhütleri oluşturmaktadır” şeklinde tanımlanabilir. Böylece sadece gayrinakit kredilerden oluşan blok içinden uyumlu gayrinakit taahhüt tespiti yapılabilecektir.

Uyumlu ya da uygun varlık kapsamında kullandırımı gayri nakdi kredi olarak gerçekleşmiş bir kredi ilk aşamada raporlamaya dâhil edilmemektedir. Ancak kredinin tazmin olup takip aşamasına geçilmesi ile birlikte YVO oranı hesaplamasına dâhil olabiliyor. Dolayısıyla raporlama kapsamında kullanılmış gayri nakdi kredilerin de YVO hesaplamasında ağırlıklandırılarak dikkate alınması, benzer şekilde takip kredilerinin de belirli bir katsayı kapsamında raporlamaya dâhil edilmesi daha isabetli ve kapsayıcı olacaktır. Katsayılara ait tür bazlı hesaplama yaklaşımı Tablo 1’de yer almaktadır.

Takipte yer alan kredilerin yeşil varlık oranı hesaplamasına etkisinin, normal krediler gibi pozitif yönde değil, bu oran ve rakamların azaltılmasını yönlendirme ve teşvik edici olması amaçlı ters yönde negatif olması gerekmektedir. Ayrıca, hesaplamalarda kullanılması önerilen ürün bazlı katsayıların, yeşil varlık oranı hesaplaması yapılan ürünün Yeşil Varlık Oranı dâhilindeki krediler toplamı içindeki hacmi kadar hesaplamada kullanılması gerekmektedir.

Tablo 1. Tür Bazlı Katsayı Hesaplama Yaklaşımı

Tür	Katsayı
Nakit-TL Krediler	$K1 = (\text{Nakit TL Krediler} / \text{Yeşil Varlık Oranı Dâhilindeki Krediler Toplamı})$
Nakit-YP Krediler	$K2 = (\text{Nakit YP Krediler} / \text{Yeşil Varlık Oranı Dâhilindeki Krediler Toplamı})$
Gayrinakit TL	$K3 = (\text{Gayrinakit TL Krediler} / \text{Yeşil Varlık Oranı Dâhilindeki Krediler Toplamı})$
Gayrinakit YP	$K4 = (\text{Gayrinakit YP Krediler} / \text{Yeşil Varlık Oranı Dâhilindeki Krediler Toplamı})$
Nakit (Kaynaklı) Takip	$K5 = (\text{Nakit Takip Krediler} / \text{Yeşil Varlık Oranı Dâhilindeki Krediler Toplamı})$
Gayrinakit (Kaynaklı) Takip	$K6 = (\text{Gayrinakit Takip Krediler} / \text{Yeşil Varlık Oranı Dâhilindeki Krediler Toplamı})$

YVO ile ilgili tespitlere dayalı sunulan önerilerin hayata geçmesi, uygulamanın amacına tam olarak hizmet etme anlamında eksik kalan kısmın tamamlanması açısından önemli olup, bankaların varlıklarının ayrıştırılması ve buna bağlı doğru ve gerçekçi YVO hesaplaması açısından önem arz etmektedir. İlerleyen dönemlerde YVO oranları üzerinden kamu ve özel sektör tarafından bankalara sağlanması olası istisna ve desteklere ait oranların belirlenmesinde yapılacak derecelendirme çalışmalarında elde edilen YVO oranları etkili olacağı için çalışmanın önem derecesi

daha da artmaktadır. Çalışmada yer alan formüller yazarın kendi özgün önerisi niteliğinde belirlenip kullanılmıştır.

5.1. Alan Bazlı YVO Önerileri

Yeşil Varlık Oranı temelli yaklaşımla önerilen rasyolar hali hazırda kullanılmakta olan YVO'nun türevleri şeklinde değerlendirilebilir. Öneri setinde, YVO yaklaşımı ile kapsama ve hassasiyet alanları farklı olan alt kırılımında bir nev'i ürün bazlı olarak da nitelendirilebilecek seviyede derinlemesine ve güçlü ölçüm hedeflenmiştir.

Rasyo1(Nakit-TL Krediler)

İlk olarak yeşil varlık oranı dâhilinde değerlendirilen toplam varlıkların (V_{YVOV}) krediler (V_{YVOK}) hariç büyüklüğünün belirlenmesi gerçekleştirilerek (V_I) fon kullandırım hacmi elimine edilmiş varlıkların büyüklüğü tespit edilir. Sonraki aşamada yeşil varlık oranı dâhilinde değerlendirilen nakit TL kredilerin (V_{YVONTK}) toplam tespiti yapılır. Tespit edilen bu değerlerin toplamı payda da yer alacak şekilde uyumlu varlıklar (V_U) toplamına oranlanır. Çalışmada nakit TL krediler için K1 yansıtma katsayısı kullanıldığından bu oran ile çarpılarak bulunan varlık oranı (YVO_I) birebir yansıtılacak şekilde hesaplaması gerçekleştirilir.

YVO kapsamında hesaplanan bu rasyo, uyumlu varlıkların sadece YVO kapsamında kullandırımı yapılan TL krediler ile yeşil varlık oranı dâhilindeki toplam krediler hariç varlıklar toplamına oranlanması ile tespit edilmekte olup, bu oran TL nakit kredilerin YVO içindeki toplam etkisini gösterme anlamında daha kuvvetli ifade imkânı vermektedir.

Hesaplamalara ait formülasyon (1) no'lu formüldeki gibidir.

Varlık1 = Yeşil Varlık Oranı Dâhilindeki Toplam Krediler Hariç Varlıklar

V_{YVOV} = Yeşil Varlık Oranı Dâhilindeki Varlıklar

V_{YVOK} = Yeşil Varlık Oranı Dâhilindeki Krediler

$V_I = \sum V_{YVOV} - \sum V_{YVOK}$

V_U = Uyumlu Varlıklar

V_{YVONTK} = YVO Kapsamındaki Nakit TL Krediler

$$YVO_I = \left[\frac{\sum V_U}{(V_I + \sum V_{YVONTK})} \right] * K1 \quad (1)$$

Rasyo2(Nakit-YP Krediler)

İlk olarak yeşil varlık oranı dâhilinde değerlendirilen toplam varlıkların (V_{YVOV}) krediler (V_{YVOK}) hariç büyüklüğünün belirlenmesi gerçekleştirilerek (V_I) fon kullandırım hacmi elimine edilmiş varlıkların büyüklüğü tespit edilir. Sonraki aşamada yeşil varlık oranı dâhilinde değerlendirilen nakit YP kredilerin (V_{YVONYK}) toplam tespiti yapılır. Tespit edilen bu değerlerin toplamı payda da yer alacak şekilde uyumlu varlıklar (V_U) toplamına oranlanır. Çalışmada nakit YP krediler için K2 yansıtma katsayısı kullanıldığından bu oran ile çarpılarak bulunan varlık oranını (YVO_2) yansıtılacak şekilde hesaplaması gerçekleştirilir.

YVO kapsamında hesaplanan bu rasyo, uyumlu varlıkların sadece YVO kapsamında kullandırımı yapılan YP krediler ile yeşil varlık oranı dâhilindeki toplam krediler hariç varlıklar toplamına oranlanması ile tespit edilmekte olup, bu oran YP nakit kredilerin YVO içindeki toplam etkisini gösterme anlamında daha kuvvetli ifade imkânı vermektedir.

Hesaplamalara ait formülasyon (2) no'lu formüldeki gibidir.

Varlık1 = Yeşil Varlık Oranı Dâhilindeki Toplam Krediler Hariç Varlıklar

V_{YVOV} = Yeşil Varlık Oranı Dâhilindeki Varlıklar

V_{YVOK} = Yeşil Varlık Oranı Dâhilindeki Krediler

$V_I = \sum V_{YVOV} - \sum V_{YVOK}$

V_U = Uyumlu Varlıklar

V_{YVONYK} = YVO Kapsamındaki Nakit YP Krediler

$$YVO_2 = \left[\frac{\sum V_U}{(V_I + \sum V_{YVONYK})} \right] * K_2 \quad (2)$$

Rasyo3(Gayrinakit TL)

İlk olarak yeşil varlık oranı dâhilinde değerlendirilen toplam varlıkların (V_{YVOV}) krediler (V_{YVOK}) hariç büyüklüğünün belirlenmesi gerçekleştirilerek (V_I) fon kullandırım hacmi elimine edilmiş varlıkların büyüklüğü tespit edilir. Sonraki aşamada yeşil varlık oranı dâhilinde değerlendirilen gayrinakit TL kredilerin ($V_{YVOGNTK}$) toplam tespiti yapılır. Tespit edilen bu değerlerin toplamı payda da yer alacak şekilde uyumlu gayrinakit krediler (V_{UG}) toplamına oranlanır. Çalışmada gayrinakit TL krediler için K3 yansıtma katsayısı kullanıldığından bu oran ile çarpılarak bulunan varlık oranını (YVO_3) yansıtılacak şekilde hesaplaması gerçekleştirilir.

YVO kapsamında hesaplanan bu rasyo, uyumlu varlıkların sadece YVO kapsamında kullandırımı yapılan TL gayrinakit krediler ile yeşil varlık oranı dâhilindeki toplam krediler hariç varlıklar toplamına oranlanması ile tespit edilmekte olup, bu oran TL gayrinakit kredilerin YVO içindeki toplam etkisini gösterme anlamında daha kuvvetli ifade imkânı vermektedir.

Hesaplamalara ait formülasyon (3) no'lu formüldeki gibidir.

Varlık1 = Yeşil Varlık Oranı Dâhilindeki Toplam Krediler Hariç Varlıklar

V_{YVOV} = Yeşil Varlık Oranı Dâhilindeki Varlıklar

V_{YVOK} = Yeşil Varlık Oranı Dâhilindeki Krediler

$V_I = \sum V_{YVOV} - \sum V_{YVOK}$

V_{UG} = Uyumlu Gayrinakit Krediler

$V_{YVOGNTK}$ = YVO Kapsamındaki Gayrinakit TL Krediler

$$YVO_3 = \left[\frac{\sum V_{UG}}{(V_I + \sum V_{YVOGNTK})} \right] * K3 \quad (3)$$

Rasyo4(Gayrinakit YP)

İlk olarak yeşil varlık oranı dâhilinde değerlendirilen toplam varlıkların (V_{YVOV}) krediler (V_{YVOK}) hariç büyüklüğünün belirlenmesi gerçekleştirilerek (V_I) fon kullandırım hacmi elimine edilmiş varlıkların büyüklüğü tespit edilir. Sonraki aşamada yeşil varlık oranı dâhilinde değerlendirilen gayrinakit YP kredilerin ($V_{YVOGNTK}$) toplam tespiti yapılır. Tespit edilen bu değerlerin toplamı payda da yer alacak şekilde uyumlu gayrinakit krediler (V_{UG}) toplamına oranlanır. Çalışmada gayrinakit YP krediler için K4 yansıtma katsayısı kullanıldığından bu oran ile çarpılarak bulunan varlık oranını (YVO_4) yansıtılacak şekilde hesaplaması gerçekleştirilir.

YVO kapsamında hesaplanan bu rasyo, uyumlu varlıkların sadece YVO kapsamında kullandırımı yapılan YP gayrinakit krediler ile yeşil varlık oranı dâhilindeki toplam krediler hariç varlıklar toplamına oranlanması ile tespit edilmekte olup, bu oran YP gayrinakit kredilerin YVO içindeki toplam etkisini gösterme anlamında daha kuvvetli ifade imkânı vermektedir.

Hesaplamalara ait formülasyon (4) no'lu formüldeki gibidir.

Varlık1 = Yeşil Varlık Oranı Dâhilindeki Toplam Krediler Hariç Varlıklar

V_{YVOV} = Yeşil Varlık Oranı Dâhilindeki Varlıklar

V_{YVOK} = Yeşil Varlık Oranı Dâhilindeki Krediler

$V_I = \sum V_{YVOV} - \sum V_{YVOK}$

V_{UG} = Uyumlu Gayrinakit Krediler

$V_{YVOGNTK}$ = YVO Kapsamındaki Gayrinakit YP Krediler

$$YVO_4 = \left[\frac{\sum V_{UG}}{(V_I + \sum V_{YVOGNTK})} \right] * K4 \quad (4)$$

Rasyo5(Nakit Kaynaklı Takip Krediler)

İlk olarak yeşil varlık oranı dâhilinde değerlendirilen toplam varlıkların (V_{YVOV}) krediler (V_{YVOK}) hariç büyüklüğünün belirlenmesi gerçekleştirilerek (V_I) fon kullandırım hacmi elimine edilmiş varlıkların büyüklüğü tespit edilir. Sonraki aşamada yeşil varlık oranı dâhilinde değerlendirilen nakit kaynaklı takip kredilerin ($V_{YVONKTK}$) toplam tespiti yapılır. Tespit edilen bu değerlerin toplamı payda da yer alacak şekilde uyumlu varlıklar (V_U) toplamına oranlanır. Çalışmada nakit kaynaklı takip krediler için K5 yansıtma katsayısı kullanıldığından bu oran ile çarpılarak bulunan varlık oranını (YVO_5) yansıtılacak şekilde hesaplaması gerçekleştirilir.

YVO kapsamında hesaplanan bu rasyo, uyumlu varlıkların sadece YVO kapsamında nakit kaynaklı takip krediler ile yeşil varlık oranı dâhilindeki toplam krediler hariç

varlıklar toplamına oranlanması ile tespit edilmekte olup, bu oran nakit kaynaklı takip kredilerin YVO içindeki toplam etkisini gösterme anlamında daha kuvvetli ifade imkânı vermektedir.

Hesaplamalara ait formülasyon (5) no'lu formüldeki gibidir.

Varlık1 = Yeşil Varlık Oranı Dâhilindeki Toplam Krediler Hariç Varlıklar

V_{YVOV} = Yeşil Varlık Oranı Dâhilindeki Varlıklar

V_{YVOK} = Yeşil Varlık Oranı Dâhilindeki Krediler

$V_I = \sum V_{YVOV} - \sum V_{YVOK}$

V_U = Uyumlu Varlıklar

$V_{YVONKTK}$ = YVO Kapsamındaki Nakit Kaynaklı Takip Krediler

$$YVO_5 = \left[\frac{\sum V_U}{(V_I + \sum V_{YVONKTK})} \right] * K5 \quad (5)$$

Rasyo6 (Gayrinakit Kaynaklı Takip Krediler)

İlk olarak yeşil varlık oranı dâhilinde değerlendirilen toplam varlıkların (V_{YVOV}) krediler (V_{YVOK}) hariç büyüklüğünün belirlenmesi gerçekleştirilerek (V_I) fon kullandırım hacmi elimine edilmiş varlıkların büyüklüğü tespit edilir. Sonraki aşamada yeşil varlık oranı dâhilinde değerlendirilen gayrinakit kaynaklı takip kredilerin ($V_{YVOGNKTK}$) toplam tespiti yapılır. Tespit edilen bu değerlerin toplamı payda da yer alacak şekilde uyumlu varlıklar (V_U) toplamına oranlanır. Çalışmada gayrinakit kaynaklı takip krediler için K6 yansıtma katsayısı kullanıldığından bu oran ile çarpılarak bulunan varlık oranını (YVO_6) yansıtılacak şekilde hesaplaması gerçekleştirilir.

YVO kapsamında hesaplanan bu rasyo, uyumlu varlıkların sadece YVO kapsamında gayrinakit kaynaklı takip krediler ile yeşil varlık oranı dâhilindeki toplam krediler hariç varlıklar toplamına oranlanması ile tespit edilmekte olup, bu oran gayrinakit kaynaklı takip kredilerin YVO içindeki toplam etkisini gösterme anlamında daha kuvvetli ifade imkânı vermektedir.

Hesaplamalara ait formülasyon (6) no'lu formüldeki gibidir.

Varlık1 = Yeşil Varlık Oranı Dâhilindeki Toplam Krediler Hariç Varlıklar

V_{YVOV} = Yeşil Varlık Oranı Dâhilindeki Varlıklar

V_{YVOK} = Yeşil Varlık Oranı Dâhilindeki Krediler

$V_I = \sum V_{YVOV} - \sum V_{YVOK}$

V_U = Uyumlu Varlıklar

$V_{YVOGNKTK}$ = YVO Kapsamındaki Gayri Nakit Kaynaklı Takip Krediler

$$YVO_6 = \left[\frac{\sum V_U}{(V_I + \sum V_{YVOGNKTK})} \right] * K6 \quad (6)$$

Global YVO Rasyo

Kaynağına göre ayrıştırma temel alınarak, nakit ve gayrinakit kredilerin YVO oranlarının da ayrı ağırlıkta değerlendirildiği bir yapıda global YVO oranı (7) no'lu formülle aşağıdaki gibi hesaplanabilir.

NK(Nakit Katsayısı), hesaplama yapılan bankanın takip ya da canlı ayrımı yapılmaksızın, nakit ve gayrinakit riskleri içinde nakit kredilerin oranı baz alınarak % şeklinde belirlenir.

GK(Gayrinakit Katsayısı), hesaplama yapılan bankanın takip ya da canlı ayrımı yapılmaksızın, nakit ve gayrinakit riskleri içinde gayrinakit kredilerin oranı baz alınarak % şeklinde belirlenir.

$$YVO_G = ((\sum YVO_1 + \sum YVO_2 + \sum YVO_3) * \%NK + (\sum YVO_4 + \sum YVO_5 + \sum YVO_6) * \%GK) \quad (7)$$

Örnek Hesaplama

Formülasyon ve hesaplamaları yukarı yer alan yeşil varlık oranı rasyoları hesaplaması ile ilgili örnek veriler üzerinden gerçekleştirilmiş hesaplamaa ait tablolar ve örnek veri seti üzerinden belirlenen yeşil varlık oranlarına ait tespit edilen oranlar aşağıda, hesaplamaa esas büyüklüklere ait rakamlar Tablo 2'deki gibidir.

Tablo 2. Örnek Hesaplama Verileri

Kısaltma	Değerleme Kalemi	Büyüklik (milyon TL)
V_{YVO}	Yeşil Varlık Oranı Dâhilindeki Varlıklar Toplamı	640.182
V_{YVOK}	Yeşil Varlık Oranı Dâhilindeki Krediler Toplamı	75.708
V_I	Yeşil Varlık Oranı Dâhilindeki Toplam Krediler Hariç Varlıklar	564.474
V_U	Uyumlu Varlıklar	79.847
V_{YVONTK}	YVO Kapsamındaki Nakit TL Krediler Toplamı	34.682
V_{YVONYK}	YVO Kapsamındaki Nakit YP Krediler Toplamı	8.561
$V_{YVOGNTK}$	YVO Kapsamındaki Gayrinakit TL Krediler Toplamı	18.364
$V_{YVOGNYK}$	YVO Kapsamındaki Gayrinakit YP Krediler Toplamı	7.470
$V_{YVONKTK}$	YVO Kapsamındaki Nakit Kaynaklı Takip Krediler Toplamı	5.416
$V_{YVOGNKTK}$	YVO Kapsamındaki Gayri Nakit Kaynaklı Takip Krediler Topl.	1.215

Kredi türü bazında yeşil varlık oranları için ürün bazlı katsayılar, yeşil varlık oranı hesaplaması yapılan ürünün Yeşil Varlık Oranı dâhilindeki krediler toplamı içindeki payı kapsamında hesaplanarak tespit edilen değerleri Tablo 3'deki gibidir. Takip rakamları üzerinden hesaplanan rasyolar negatif, azaltıcı etken olarak hesaplamalara dâhil edilmiştir.

Tablo 3. Örnek Veriler Üzerinden Hesaplanan Katsayılar

Tür	Katsayı
Nakit-TL Krediler → (K1)	45,81%
Nakit-YP Krediler → (K2)	11,31%
Gayrinakit TL → (K3)	24,26%
Gayrinakit YP → (K4)	9,87%
Nakit (Kaynaklı) Takip → (K5)	-7,15%
Gayrinakit (Kaynaklı) Takip → (K6)	-1,60%

Ürün bazlı YVO tespiti sonrası global YVO tespiti hesaplamasında kullanılması önerilen nakit/gayrinakit katsayıların, yeşil varlık oranı hesaplaması yapılan ürünlerin nakit ve gayrinakit başlıklarında sınıflandırılarak, Yeşil Varlık Oranı dâhilindeki krediler toplamı içindeki payı kadar hesaplamada kullanılması gerekmekte olup örnek rakamlar üzerinden tespit edilen katsayılar, Nakit Katsayısı (NK) %64,3, Gayrinakit Katsayısı (GK) %35,7'dir.

Yukarıda yer alan örnek rakamsal veriler ve bunlara bağlı olarak belirlenmiş katsayılar kullanılarak hesaplaması yapılmış olan ürün bazlı yeşil varlık oranlarına ait ham puanlar, katsayı bazlı değerlendirme rakamları ve global YVO rakamları Tablo 4'deki gibidir. Ürün bazlı hesaplanan ham YVO puanları, tür bazlı toplam hacim içindeki payı dâhilinde belirlenen katsayı puanları ile ağırlıklandırılarak katsayılı değerlendirme oranları tespit edilir.

Tablo 4. Katsayılar ile Ağırlıklandırılmış YVO Puanları

Açıklama	YVO_1	YVO_2	YVO_3	YVO_4	YVO_5	YVO_6
Ham Puanlar	13,33%	13,93%	13,70%	13,96%	14,01%	14,11%
Katsayılı Değerleme	6,10%	1,58%	3,32%	1,38%	-1,00%	-0,23%
YVO_G	5,89%					

Örnek olarak YVO_1 hesaplamasına ait detay açıklamalar aşağıdaki gibidir.

$$\begin{aligned}
 YVO_1 &= \left[\frac{\sum V_U}{(V_I + \sum V_{YVONTK})} \right] \quad (8) \\
 &= (79.847 / (564.474 + 34.682)) = \% 13,33 \\
 &= \%13,33 * KI = \%13,33 * \%45,81 \\
 &= \% 6,10
 \end{aligned}$$

Ürün bazlı belirlenen YVO'lar kendi içlerinde nakit ve gayrinakit olarak sınıflandırılıp, bu sınıfların toplam içindeki payları kullanılarak belirlenen katsayılarla ikinci kez ağırlıklandırılır.

$$YVO_G = ((\sum YVO_1 + \sum YVO_2 + \sum YVO_3) * \%NK + (\sum YVO_4 + \sum YVO_5 + \sum YVO_6) * \%GK) \quad (9)$$

$$= ((6,10\% + 1,58\% - 1\%) * 64,3\%) + ((3,32\% + 1,38\% - 0,23\%)*35,7\%)$$

$$= 5,89\%$$

Tüm bu hesaplamalar sonucu örnek veri seti üzerinden global bazlı YVO %5,89 olarak hesaplanmıştır. Hesaplanan oranın pozitif yönde artırılabilmesi için öncelikli olarak YVO_G hesaplamasına negatif yönde etkisi olan takip kalemleri olarak yer alan YVO_5 ve YVO_6 puanlarının minimum seviyeye indirilmesi için takip rakamlarının düşürülmesi hedeflenmelidir. Bunun yanında uyumlu varlık rakamının artırılmasını teminen, kredi tahsis politikalarında yapılacak düzenlemeler ile ESG kriterlerini baz alan politikalar dahilinde fon kullandırım işlemleri gerçekleştirilmelidir.

5.2. Performans Göstergesi Önerileri

YVO rasyolarını destekleyici nitelikte, nakit krediler, gayrinakit krediler, takipteki krediler ve varlık yönetim şirketlerine satılan krediler dikkate alınarak yeni rasyolar performans göstergesi niteliğinde değerlendirilmiştir. Metrik olarak dikkate alınan aktif kalemlerin, uyumlu ve uygun varlık statüsünde değerlendirilen büyüklükler içindeki oranları rasyo tabanlı ek göstergeler için temel oluşturmaktadır. İlave olarak takip statüsünde yer alan aktiflerin de değerlendirildiği ilave rasyolar kullanılmıştır. İlave performans göstergesi olarak tanımlanan yeni rasyolara ait pay ve payda da yer alan verilere ait tanımlamalar YVO hesaplamasına ait açıklamalarda detaylı olarak yer almaktadır.

Bankanın stratejileri ve risk iştahı dâhilinde şekillenecek olan nakit ve gayrinakit varlıklar içindeki dağılıma ilave olarak ESG kriterlerine uygun ve alt kırılımda bu kriterlere katkısı olan kredilere ait rasyoların artırılması hedeflenmelidir. Bu rasyolar performans değerlendirme ve hedeflemelerde pozitif yönlü katkısı bulunmaktadır. Takip rasyolarında ise ters istikamette bir hedefleme gerekmekte olup, bu rasyolarında negatif yönlü etkisi olması nedeni ile minimize edilmesi hedeflenmelidir.

İlave anahtar performans göstergesi –APG rasyolarına ait formülasyon ve açıklamalar aşağıdaki gibi sınıflandırılabilir.

Nakit Rasyoları

YVO kapsamında kullandırımı gerçekleştirildiği tespit edilen nakit varlıklar döviz cinsi bazında ayrıştırılarak uyumlu ve uygun varlıklar toplamı içindeki payları nispetinde ayrı ayrı değerlendirilmeleri sağlanır. Nakit rasyoları ile ilgili öneriler (10), (11), (12) ve (13) no'lu formüllerde yer almaktadır.

$$(\sum V_G = \text{Uygun varlıklar toplamı})$$

Tablo 5. Nakit Rasyoları

Açıklama	Rasyo
Nakit Rasyoları	R1.1= (YVO Kapsamı Nakit TL Krediler / Uygun Varlıklar) $R_{11} = \left[\frac{\sum V_{YVONTK}}{\sum V_G} \right] \quad (10)$
	R1.2= (YVO Kapsamı Nakit YP Krediler / Uygun Varlıklar) $R_{12} = \left[\frac{\sum V_{YVONYK}}{\sum V_G} \right] \quad (11)$
	R1.3= (YVO Kapsamı Nakit TL Krediler / Uyumlu Varlıklar) $R_{13} = \left[\frac{\sum V_{YVONTK}}{\sum V_U} \right] \quad (12)$
	R1.4= (YVO Kapsamı Nakit YP Krediler / Uyumlu Varlıklar) $R_{14} = \left[\frac{\sum V_{YVONYK}}{\sum V_U} \right] \quad (13)$

Gayri Nakit Rasyoları

YVO kapsamında kullandırımı gerçekleştirildiği tespit edilen gayri nakit varlıklar döviz cinsi bazında ayrıştırılarak uyumlu ve uygun varlıklar toplamı içindeki payları nispetinde ayrı ayrı değerlendirilmeleri sağlanır. Gayri nakit rasyoları ile ilgili öneriler (14), (15), (16) ve (17) no'lu formüllerde yer almaktadır.

Tablo 6. Gayri Nakit Rasyoları

Açıklama	Rasyo
G.Nakit Rasyoları	R2.1= (YVO Kapsamı G.Nakit TL Krediler / Uygun Varlıklar) $R_{21} = \left[\frac{\sum V_{YVOGNTK}}{\sum V_G} \right] \quad (14)$
	R2.2= (YVO Kapsamı G.Nakit YP Krediler / Uygun Varlıklar) $R_{22} = \left[\frac{\sum V_{YVOGNYK}}{\sum V_G} \right] \quad (15)$
	R2.3= (YVO Kapsamı G.Nakit TL Krediler / Uyumlu Varlıklar) $R_{23} = \left[\frac{\sum V_{YVOGNTK}}{\sum V_U} \right] \quad (16)$
	R2.4= (YVO Kapsamı G.Nakit YP Krediler / Uyumlu Varlıklar) $R_{24} = \left[\frac{\sum V_{YVOGNYK}}{\sum V_U} \right] \quad (17)$

Nakit Takip Rasyoları

YVO kapsamında kullanırımı gerçekleştirildiği tespit edilen nakit varlıklardan takibe alınanlar uyumlu ve uygun varlıklar toplamı içindeki payları nispetinde ayrı ayrı değerlendirilmeleri sağlanır. Nakit takip rasyoları ile ilgili öneriler (18) ve (19) no'lu formüllerde yer almaktadır.

Tablo 7. Nakit Takip Rasyoları

Açıklama	Rasyo
Nakit Takip Rasyoları	R3.1= (YVO Kapsamı Nakit Kaynaklı Takip Krediler / Uygun Varlıklar) $R_{31} = \left[\frac{\sum V_{YVONKTK}}{\sum V_G} \right] \quad (18)$
	R3.2= (YVO Kapsamı Nakit Kaynaklı Takip Krediler / Uyumlu Varlıklar) $R_{32} = \left[\frac{\sum V_{YVONKTK}}{\sum V_U} \right] \quad (19)$

Gayri Nakit Takip Rasyoları

YVO kapsamında kullandırımı gerçekleştirildiği tespit edilen gayri nakit varlıklardan takibe alınanlar uyumlu ve uygun varlıklar toplamı içindeki payları nispetinde ayrı ayrı değerlendirilmeleri sağlanır. Gayri nakit takip rasyoları ile ilgili öneriler (20) ve (21) no'lu formüllerde yer almaktadır.

Tablo 8. Gayri Nakit Takip Rasyoları

Açıklama	Rasyo
G.Nakit Takip Rasyoları	R4.1= (YVO Kapsamı G.Nakit Kaynaklı Takip Krediler / Uygun Varlıklar) $R_{41} = \left[\frac{\sum V_{YVOGNKTK}}{\sum V_G} \right] \quad (20)$
	R4.2= (YVO Kapsamı G.Nakit Kaynaklı Takip Krediler / Uyumlu Varlıklar) $R_{42} = \left[\frac{\sum V_{YVOGNKTK}}{\sum V_U} \right] \quad (21)$

İlave olarak, YVO kapsamında değerlendirilip, takibe alınan daha sonra tahsil kabiliyetini yitirip varlık yönetim şirketlerine satılan kredilerin de satış sonrası dönemlerde riski bilançodan çıkmış da olsa farklı APG'ler ile izlenip raporlanması önerilmektedir. Burada amaç, YVO kapsamında iyi tahsis ve tahsilat metodu izleyen ile kötüyü ayırt edici bir araç oluşturmaktır.

Aktif satışı yöntemi ile banka bilançolarından çıkışı yapılan ve varlık yönetim şirketlerine-VYŞ satışı gerçekleştirilen varlıkların öncelikli olarak nakit ya da gayrinakit kaynaklı olacak şekilde ayrıştırılması yapılmalıdır. Daha sonra yine nakit ya da gayrinakit kaynağına göre YVO kapsamındaki takip kredileri büyüklüğü tespit edilmelidir. Satışı gerçekleştirilen varlığın aynı statüde olan varlıklar içindeki toplam büyüklüğü dikkate alınarak oranlaması gerçekleştirilecek olup, tespit edilen oranın minimum seviyede olması hedeflenmelidir. VYŞ rasyoları ile ilgili öneriler (22) ve (23) no'lu formüllerde yer almaktadır. Performans metriklerine olumsuz yönde etki eden bu rasyolarda hedef minimum seviyede kalmak olmalıdır.

$(\sum V_{VY\text{ŞNTK}} = \text{VYŞ Satılan YVO Kapsamı Nakit Takip Krediler toplamı.})$

$\sum V_{VY\text{ŞGNTK}} = \text{VYŞ Satılan YVO Kapsamı Gayrinakit Takip Krediler toplamı.})$

VYŞ Satılan Krediler Rasyoları

Tablo 9. VYŞ Satılan Krediler Rasyoları

Açıklama	Rasyo
VYŞ Rasyoları	R5.1= (VYŞ Satılan YVO Kapsamı Nakit Takip Krediler / YVO Kapsamı Nakit Kaynaklı Takip Krediler) $R_{51} = \left[\frac{\sum V_{VY\text{ŞNTK}}}{\sum V_{YVONKTK}} \right] \quad (22)$
	R5.2= (VYŞ Satılan YVO Kapsamı G.Nakit Takip Krediler / YVO Kapsamı G.Nakit Kaynaklı Takip Krediler) $R_{52} = \left[\frac{\sum V_{VY\text{ŞGNTK}}}{\sum V_{YVOGNKTK}} \right] \quad (23)$

6. Sonuç

Sürdürülebilir finansal ürünler pazarının gelişip büyümesi, hükümetler ve finansal kurumların, işletmelerin yeşil proje yatırımlarını teşvik edici, özendirici kurumsal ve yapısal düzenlemeleri geliştirerek uygulamaya almaları ile direkt ilişkilidir. Sürecin gelişmesindeki en önemli engellerden birisi özel yatırımcıların getiri beklentisi ile kamu otoritesinin çevreyi iyileştirme beklentisi arasındaki farklılıklar olup bu durum yeşil finansın gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir (Çokgezen, 2023:91). YVO finansal kurum olarak bankalar tarafından kamu otoritesinin belirlediği kural setleri dâhilinde yeşil finansmana olan katkılarının ölçülmesi amacıyla gerçekleştirilen regülâtif bir raporlama olup hali hazırda bir eşik değer belirlemesi ve buna bağlı bir ödüllendirme mekanizması bulunmamaktadır.

YVO'da kritik başarı faktörü, uyumlu varlıkların belgelendirmesinin doğru olarak yapılmasıdır. Bankalarca, emisyon raporlarının, enerji verimliliği belgelerinin ve fizibilite çalışmalarının sistematik olarak toplanabilme yeteneği YVO sisteminin başarı seviyesini belirlemektedir (yesilbuyume, 2025: par. 21). Bankalar tarafından

müşterilerden alınan gönüllülük esasına dayalı sürdürülebilirlik faaliyetlerine ilişkin veriler başta olmak üzere, farklı kanallardan toplanan ilave bilgilerin konsolidasyonuna dayalı olarak hazırlanan YVO için veri kalitesi ve güvenilirlik hususları daha sıkı izlenmesini gerekmektedir. Ayrıca YVO ile ilgili model önerisinde belirtildiği şekliyle alt kısımda ya da global YVO da bankalar için eşik değerler belirlenip, eşik üstü değere sahip bankalar için ödüllendirme mekanizması tesis edilmesi, eşik altında değere sahip işletmeler için herhangi bir yaptırım ya da cezai müeyyide uygulanmaması teşvik edici unsur olacaktır.

Sürdürülebilirlik raporlamaları ile birlikte YVO dâhilinde sektörde öne çıkan bankalar, maddi kazanımların yanı sıra sürdürülebilirlik ve çevre hassasiyeti olan ulusal ve uluslararası kuruluşlar tarafından sunulan hizmet ve fonlara erişimde öncelik ve piyasa şartlarına göre daha uygun maliyetler ile kullanabilme imkânına kavuşabileceklerdir. Sürdürülebilirlik alanında bilinirlik ve tanınırlık seviyesini pozitif yönde artıran bankalar için oluşan imaj ve kazanılan güven maddi olarak ölçümü mümkün olmayan kıymetli bir unsur olacaktır (Tağtekin ve Amanet 2025: 1780). Dünya Bankası verilerine göre, küresel tahvil hacminin 694 milyar dolar-USD'lık kısmı iklim değişikliği ile ilişkili yeşil tahvillere aittir. Bu rakam, 2015 Paris İklim Anlaşması sonrası günümüze kadar %370 oranında artmıştır. İthal enerji bağımlılığına sahip Türkiye için bu fonlardan mahrum kalmanın maliyetinin oldukça yüksek olduğu net olarak görülmektedir (Gök ve Yeldan, 2025:61).

Çalışmanın tespit ve öneriler kısmında detaylı olarak açıklamaları bulunan iki temel yaklaşımla YVO hesaplamalarında dikkate alınan varlıkların sınıflandırılmasında değişiklik önerilmektedir. Bunlar, canlı ve takipteki krediler mevcut yapıda aynı statüde değerlendirilip ayrıştırma ya da ağırlıklandırma yapmadan toplam olarak dikkate alınmakta olup bunlarla ilgili düzenleme gerektiği yönündedir. Bir diğeri, varlık hesaplamasında gayri nakit krediler dikkate alınmazken, gayri nakit kredinin tazmin edilip takip hesaplarında nakdi olarak izlenmesi durumunda hesaplama dâhil ediliyor olmasıdır. Dolayısıyla bu durumu iyileştirmek adına YVO kapsamındaki kredilerin toplam rakamının hesaplanmasına aynı özelliklere haiz banka tarafından kullanırımı yapılmış olan gayrinakit kredilerinde dikkate alınması gerektiği önerilmiştir. Banka varlıkları içindeki yeşil finansman payı YVO raporlaması ile somutlaştırılırken, bankalar için yeşil finansın sağladığı imtiyazlı fon ve hizmetlere ulaşmada, yatırımcı güveninin sağlanmasının yanında stratejik kaldıraç görevi görebilecek özellikler barındırmaktadır. Bu nedenle YVO tespitinde çalışmada önerilen modelde yer alan hususların da dikkate alındığı şekilde hesaplama yapılıyor olması hem bankalar hem de derecelendirme yapan otorite açısından doğru sonuçlara ulaşma açısından yardımcı model olacaktır. Model'de yer aldığı şekliyle, global YVO hesaplamasının yanında ürün bazlı YVO hesaplamasının yapılması bankalar için ESG dahilinde sürdürülebilir faaliyetlere olan katkı seviyesi daha yüksek çözünürlükte izlenebilme imkanı verecektir. Böylece hangi ürün kaleminde yoğunlaşma olduğu, hangi ürün kaleminin takviye edilmesi gerektiğine ilişkin resim net olarak görülebilecektir. Bunlara ilave olarak destekleyici anahtar performans göstergeleri de daha kapsayıcı ve detay seviyede sürecin izlenmesine önemli katkı sağlayacaktır. Ayrıca, YVO kapsamında değerlemeye alınacak varlıkların tespitinde kapsayıcılığın geniş olmasını teminen, raporlamaya dâhil edilecek varlıklara ve kredilere ilişkin sınıflandırmalara ait alt limitlerin daha düşük seviyelerde dikkate alınması önerilmektedir.

Bankalarda 2025 yılı ikinci yarısında başlanan YVO dâhilinde yapılan raporlama setlerinin zaman içinde artması ile sektörel eğilim daha net olarak ortaya çıkacak olup, önümüzdeki dönemlerde yapılacak akademik çalışmalarda banka bazlı YVO oranları kullanılarak eşik değer uygulaması ve kamu otoritesinin bu eşik değer artırılması ve eşik değeri aşan bankacılık uygulamalarının ödüllendirilmesi mekanizmalarının neler olabileceği ve sektörel etkilerinin hangi seviyelerde gerçekleşebileceği konuları ele alınabilir.

Referanslar

- Accenture. (2024). The green asset ratios are here, observations from EU banks' third EU taxonomy reporting season. <https://www.accenture.com/content/dam/accenture/final/accenture-com/document-3/Accenture-241487-EU-Taxonomie-Report-v5.pdf>. Retrieval date: 31.12.2025
- Anselm, C. (2024). Navigating EU taxonomy in banking: Understanding the Green Asset Ratio (GAR), Atlas Metrics. <https://www.atlasmetrics.io/blog/navigating-the-eu-taxonomy-in-banking>. Retrieval date: 21.01.2026
- Aydin Gok, A. ve Yeldan, A. E. (2025). Paris iklim anlaşmasının 10. yılında küresel finans sektörünün konumu: AB ve Türkiye deneyimlerinin değerlendirilmesi. *ODTÜ Gelişme Dergisi*, 52(1), 45-68.
- Bayrak, A.Z. (2024). Bankacılık faaliyetlerinin karbon (CO2) emisyonu üzerindeki etkisi: Avrupa Birliği analizi. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*. 59(3). 1540-1553.
- bddk. (2025). Bankaların yeşil varlık oranı hesaplaması hakkında tebliğ ile iklimle bağlantılı finansal risklerin yönetimine ilişkin rehber hakkında basın açıklaması. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, <https://www.bddk.org.tr/Duyuru/EkGetir/2110?ekId=869>
- Brühl, V. (2023). The Green Asset Ratio (GAR) - A new KPI for credit institutions. *CFS Working Paper Series No. 683*, <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/268384/1/1831056070.pdf>. Retrieval date: 07.01.2026
- Calosci, M. (2025). Bank credit policies and sustainability: Comparative analysis between the green asset ratio (GAR) and the banking book taxonomy alignment ratio (BBTAR). *Iosr Journal Of Economics And Finance (Iosr-Jef)*. V.16, Issue 2. DOI: 10.9790/5933-160202182
- Çokgezen, Y.J. (2023). *Yeşil finansman araçları, yeşil tahvil piyasası ilkeleri ve kullanımı. İklim Değişikliği ve Sürdürülebilir Finans*. Çağlayan Kitabevi.
- ebf. (2024). European Banking Federation. Green asset ratio cannot be to sustainability what CET1 is to capital. <https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2024/01/Green-Asset-Ratio-January-2024-002-2.pdf>. Retrieval date: 07.01.2026
- Fanizza, M. D., and Cerami, L. (2023). A market for brown assets to make finance green. International Monetary Fund. <https://www.imf.org/-/media/files/publications/wp/2023/english/wpica2023011-print-pdf.pdf>. Retrieval date: 12.01.2026
- Fritz, L.B. (2024). ESG Strategist - Why EU banks' Green asset ratios may mislead on green alignment. Abnamro. <https://www.abnamro.com/research/en/our-research/esg-strategist-why-eu-banks-green-asset-ratios-may-mislead-on-green>. Retrieval date: 31.12.2025

- Frykström, N. (2025). The green asset ratio – a metric to measure banks contribution to a green transition, Sveriges Riskbank. <https://www.riksbank.se/globalassets/media/rapporter/ekonomiska-kommentarer/engelska/2025/the-green-asset-ratio--a-metric-to-measure-banks-contribution-to-a-green-transition.pdf>. Retrieval date: 31.12.2025
- İbrahimov, E. ve Yaşar, A.B. (2025). ESG kriterlerinin banka finansal performansı üzerindeki etkisi: Türkiye bankacılık sektörü üzerine ampirik bir inceleme, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 17 (2), 1794-1815.
- isbank. (2021). Nace kodu nedir, ne işe yarar? , <https://www.isbank.com.tr/blog/nace-kodu-nedir>
- Juhasz, Z.(2025). Sustainable banking models and the role of ESG integration in the financial sector. XIII. ÉVFOLYAM 2025. Special Issues 1.,DOI: 10.24387/CI.SI.2025.1.2
- Kalaysız, M.N. ve Doğan, E. (2025). *Türkiye’de iklim değişikliği ile bağlantılı finansal riskler. İktisadi ve İdari Bilimler Alanında Uluslararası Derleme Araştırma ve Çalışmalar*. Serüven Yayınevi
- Karaş, Z. (2024). Türk bankacılık sektöründeki yeşil finans uygulamalarının analizi. *Uluslararası Medeniyet Çalışmaları Dergisi*, 9 (2), 289-302. Doi: <https://doi.org/10.58648/inciss.1562413>
- Kosztowniak, A. (2025). Participation of financial institutions in the processes of financial stabilisation and sustainable development. Krakow Review of Economics and Management Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego W Krakowie, 4(1010), 65-82. <https://doi.org/10.15678/krem.18679>
- Kum, H. (2025). Karbon emisyonları ve makroekonomik değişkenlerin bankacılık istikrarına etkisi: Türk bankacılık sektörü üzerine dinamik panel veri analizi. *BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar Dergisi*. 19(1), 65-91. <https://doi.org/10.46520/bddkdergisi.1724029>
- Lucchetta, M. (2025). Green finance frontiers: Modeling bank lending and welfare under the green asset ratio. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=5295639> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.5295639>
- Nakiboğlu, A. ve Dugan, S. (2025). Dijital finansta yeşil dönüşüm: Sürdürülebilir iktisadi stratejiler ve çevresel uygulamalar. Tasam Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi.
- Park, H. and Kim, J.D. (2020). Transition towards green banking: role of financial regulators and financial institutions. *AJSSR* 5, 5. <https://doi.org/10.1186/s41180-020-00034-3>
- resmigazete. (2025). Bankaların yeşil varlık oranı hesaplaması hakkında tebliğ. Resmi Gazete. Sayı:32867. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2025/04/20250411-4.htm>
- Şahin, S. (2024). Türkiye’de sürdürülebilir ekonomiye geçişte uygulanabilecek para ve kredi politikaları. *Maliye ve Finans Yazıları* (122), 157-186. <https://doi.org/10.33203/mfy.1507949>
- Tağtekin, T. ve Amanet, H. (2025). Avrupa Birliği sınırda karbon düzenlemesi mekanizmasının Türkiye bankacılık sektörünün finansal büyüklüklerine etkisi: İstatistiksel değerlendirme. *Bmij. Business & Management Studies: An International Journal*, 13 (4):1763-1782, <https://doi.org/10.15295/bmij.v13i4.2642>

- Trotta, A., Piluso, F., Strano, E. and Ceraso, D. (2025). The climate-related financial risks measurement methodologies: Advances, challenges, and frontiers. *Research in International Business and Finance, Volume 79*, 103054, ISSN 0275-5319. <https://doi.org/10.1016/j.ribaf.2025.103054>.
- Wass, S. (2022). Bank disclosures reveal limitations of green asset ratio as a comparable metric. S&P Global. <https://www.spglobal.com/market-intelligence/en/news-insights/articles/2022/6/bank-disclosures-reveal-limitations-of-green-asset-ratio-as-a-comparable-metric-70544636>.
Retrieval date: 31.12.2025
- yesilbuyume. (2025). Finans dünyası için yeşil varlık oranı. <https://yesilbuyume.org/finans-dunyasi-icin-yesil-varlik-orani/>. Erişim tarihi: 27.01.2026